

دستره هېوادنګه جګړه

د سترې هېوادنې جګړې څو داستانونه

پېرېس پاله وی

ژباړه: ویاړ

Ketabton.com

د سترې هېوادنۍ جگړې څو داستانونه

د بوریس پاله وی او د نورو لیکوالو د څو داستانونو لنډیز

دا داستانونه د فاشیزم د وینې څښوونکي دیو په وړاندې د شوروي

ولسونو د اتلوالۍ بېلگې ښکاره کوي.

ستره هېوادنې جگړه

بوريس پاله وى

ژباړه: وياړ

برېښنايي خپرېدنه او بياکتنه: زمري ۱۴۰۳

لړلیک

۱	مور د شوروي خلک .....
۱۶	اوبه .....
۱۹	د پارتيزانانو ملگرتيا .....
۲۵	سختگيره ښوونکی .....
۳۰	د مور اتلوالی .....
۳۷	پستي کڅوره .....

مور د شوروي خلک

۱۹ کلنه وه؛ آرامه او ډنگره. څېره يې د هلکانو په شان وه. زيږې او ځلاندي سترگې يې نړۍ ته په بنادي او حيرانتيا کتلې. بنايسته جامې يې په ځان وې. جبهې ته نژدې د هغه شتون، هغه هم د هغو پوځيانو په مينځ کې، چې زاړه کوټونه يې اغوستې ول، حيرانونکي و.

د اگست آرامه ماښام و. د ختین کور د سپين ديوال غاړې ته مور ناست وو. هغې په څيرتيا دا کلي، چې په کې قرارگاه وه، تر پام لاندې نيولې و. ټول شيان ورته عجيبه ښکاره کېدل. ناڅاپه زما خوا ته راغله، وې ويل:

- شايد فکر وکړئ، چې ولې په دومره لېوالتيا ټولو شيانو ته گورم! تاسې شايد پوه نشئ. په دې هغه څوک پوهېږي، چې د ډبرې مودې لپاره د خپلو و خپلوانو او دوستانو تر مېنځ نه وي، څوک چې اړ شوی وي خپلې ټولې اړيکې پرې کړي! هغه څوک ورباندې پوهېږي، چې مجبوره شوی وي په وحشي نړۍ کې ژوند وکړي...

ورته کتلې مې. څېره يې نوره هلکانو ته ورته نه وه. سترگې يې آرامې او هوډمنې ښکاره کېدې.

په مخينه يې زه پوهېدم. دې تنکې پېغلې د جگړې تر ټولو خطرناکه دنده تر سره کوله. هغه د اطلاعاتو ماموره وه. په هغو ښارونو کې به پاتې کېدله، چې فاشيستانو به نيول. د غليم له پتو نقشو به خبرېده او مور ته به يې گزارش راکاوه. مستعار نوم يې «بری یوزا» و، د يو نوميالي اوکرائيني پوهاند لور وه. په ماشومتوب کې موسيقي، سندرې او بهرنۍ ژبې زده کړې

وې او په آسانی يې په اوکرائيني، روسي، فرانسوي او الماني ژبو خبرې کولې. د جگړه له پيل سره سم يې خپلې پوهنتوني زده کړې خوشې کړې. او د نرسينگ په برخه کې يې زده کړې پيل کړې، چې په جبهې کې خدمت وکړي. دا دوره يې هم ونشو کړای پای ته ورسوي، ځکه چې دښمن د هرې ورځې په تېرېدو سره ښار ته رانژدې کېده. د جبهې خط د ښار شاوخوا و. ښايي له هغه ځايه تللې وې. پلار او مور يې ورنه وغوښتل، چې ورسره لاړه شي. خو دې و نه منله. غوښتل يې مبارزه وکړي خو څنگه يې پيل کړي؟ په یاد يې شوه، چې په الماني ښه پوهېږي. د سيمې گوندي کميټې ته لاړه. په گوندي کميټې کې ټول په کار بوخت ول. پوځيان تلل او راتلل. تلفونونو زنگ وهو، خو «بري» له هغه ځايه را و نه وتله. د منشي خوا ته لاړه او وې ويل چې په روانه الماني غږېدلې شي او غواړي چې يوه جنگي دنده واخلي. د سيمې د کميټې منشي د «بري» سندونه وارزول او وې پوښتل:

- ته په الماني پوهېږي؟

- هو، بېخي د خپلې اوکرائيني ژبې په شان.

منشي ورته وکتل او وی ويل:

- ممکن دنده دې سخته او خطرناکه وي!

- قبولم يې!

منشي يو چا ته تليفون وکړ:

- اورې، يو څوک مې پيدا کړی، چې په کار موراحي... هو، په الماني ښه پوهېږي. مور او پلار يې پېژنم. ښه خلک دي. ستا خوا ته به اوس درشي....

د سيمې د کميټې منشي تلفون کېښود. د انجلی سترگو ته يې په ځيرتيا وکتلې او وې ويل:

- ډېر ښه، ته به زموږ له هغو ملگرو سره، چې په ښار کې پاتې کېږي، کار وکړی. شايد پوه نشې چې څه درپېښېږي. هره شېبه امکان لري، چې فاشيستان پوه شي چې ته څوک يې، و به دې وژني.

- پوهېږم. منم يې.

هغه په ښار کې، چې بالاخره المانيانو ونيو، پاتې شوه. المانيانو ته يې وويل چې د يوې شتمنې کورنۍ لور ده او نه غواړي چې خپل کور خوشې او په ختيځ کې يو نامالومه ځای ته لاړه شي.

يو الماني جنرال د پروفيسر په لوي کور کې مېشت شو. جنرال د کور د څښتانه په پېغلې لور زړه وبایلود؛ د شپې لخوا به دواړو پيانو غږوله او د «گوته» شعرونه به يې په الماني ژبه ويل. جنرال، هغه د قرارگاه له نورو افسرانو سره آشنا کړه. اوس نو هغه له هر هغه څه، چې د المانيانو په قرارگاه کې به تېرېدل، خبرېده. خو هېڅوک نه پوهېدل چې دا ښکلې انجلی له ښايسته جامو سره هره اونۍ چېرې ځي. انجلی يوه ښکلې کوچنې لمري

چترۍ، يو بکس او د «ماين کامپف» * کتاب، چې جنرال ورته ډالی کړی و، له ځان سره وړل. پياده پياده به د ښار څنډې ته تلله، د يوه موجي کور ته

به ورتلله، بوټان به يې له بکس څخه راويستل او موجي ته به يې ويل چې ورته يې وگنډي. کله به چې دواړه يوازې شول، ټول هغه څه چې به يې په قرارگاه کې ليدلي او اورېدلي ول، موجي ته به يې ويل. «بري» يوازې دلته، له موجي سره، چې يو اطلاعاتي مامور و، په ښکاره ويلی شول، چې ژوند ورته د فاشيستانو په مينځ کې څومره ستونزمن او له کرکې ډک دی. دلته يې له موجي سره کولای شول، چې ساده او له مينې ډکې خبرې وکړي.

انجلی به له خپلې کوچنې څېرې سره، بېرته ښار ته ستنېدل. د ښار په مينځ کې به يې په خوشالی لنډه الماني ترانه ويله. ښار مېشتو به په کرکې او په سپکه ورته کتلې. خو انجلی به غلې وه. هغه چا ته هم نشو ويلی چې څوک ده، دلته څه کوي او د څه لپاره مبارزه کوي. کار يې په رښتيا چې ډېر ستونزمن و، خو «بري يوزا» ډېر پياوړي اعصاب لرل او خپل رول يې په ښه ډول لوبو او کار يې ډېر گټور و، تر دې چې يوه ورځ بده پېښه رامینځته شوه. الماني جنرال «بري يوزا» ته د واده وړانديز وکړ او يوه شپه په نشته کې د «بري» کوټې ته لاړ. انجلی غوښتل وتېښتي خو وې نشو کړاې. جنرال به ويل، چې المانيان نور مسکو ته نژدې شوي او د شوراگانو حکومت پای ته رسېدلی او غواړي له هغه «بري» سره المان ته ستون شي. «بري يوزا» نور ونشو کړاې منتظره پاتې شي. د جنرال تپانچه يې راکش کړه...

---

* «زما جگړه» د هينلر ليکنه

خه شېبه وروسته د الماني جنرال تنه پر ځمکه پراته وه.

فاشيستانو ورپسې ټول ځايونه ولټول، خو هغه يې پيدا نكړه. «بري يوزا» تري تم شوی وه. هغه د جبهې له كرنېې تېره شوی وه.

لږه موده وروسته، دلته په «خاركف» كې، چې المانيانو نيولی و، د «ارناوینر» په نامه يوه انجلی راپيدا شوه. هغه بنايسته انجلی وه، چې ډېره ښه الماني ورته ياده وه. «ارناوینر» كيسه كوله، چې الماني توكمه پلار يې له انقلاب مخكې ډېر شتمن سړی و، خو له فاشيزم سره د لېوالتيا په گناه بندي شوی و.

كله چې د «خاركف» الماني قومندان د هغه په مخينه پوه شو، «ارناوینر» ته يې وړانديز وكړ، چې د هغوې ژباړونكې شي. او په دې ډول «بري يوزا» يوځل بيا د المانيانو په قرارگاه كې په كار بوخته شوه.

فاشيستان متوجې شول، چې يو څوك د هغوې پټې نقشې روسانو ته وركوي. خو هېڅ چا د يوې شېبې لپاره هم په «ارناوینر» شك ونكړ.

اوس نو «بري يوزا» په ډېرو پټو استنطاقونو كې، چېرې چې فاشيستانو د شوروی خلك شكنجه كول، حاضره وه. هغه بايد د شورويانو خبرې له مرگه مخكې ژباړلی وى او سپكې سپورې او سپكاوى يې اورېدلى وى. يوازې له هېواد سره مينه وه، چې هغه ته يې د دې كار ځواك وركاوه.

د شوروی ځواكونه «خاركف» ته نژدې كېدل.

وروستی او سخت ازماينبت د «بری یوزا» په تمه و. په دې اړه په خپله بری یوزا، د اگست میاشتې په دې آرامه ماښام کې څه داسې کیسه راته وکړه:

- تاسو حتماً پوهېږئ، کله چې زموږ ځواکونه «خارکف» ته نژدې کېدل، فاشیستان څومره ډارېدل. هغوی کوښښ کاوه، هر څه یې چې کولای شول له ځان سره ويسي: د انځورگرۍ تابلوگانې، د موزیم شیان، فرنیچر او... څه خبرې نه وې چې نه یې کولې. هلته نوره قرارگاه نه وه، یو بازار و. په ځانگړې توگه د شوروی هوايي ځواک په اړه یې ډېرې افسانې ویلې. ویلې چې له «دالنی واستوک»^{*} څخه یو ډول نوې الوتکې الوزی او روسان زرگونه ماشینونه لري! هره شپه به ټولو افسرانو تهکاوي ته پناه وړله، ان زه به هم له دومره ډار حیرانه پاتې کېدم:

- ښاغلی تورن، په رښتیا ټول وژل شوي؟ هغوی به بالاخره ما هم ووژني.

تورن سره له دې چې ډارېده، ځواب یې راکړ:

- څه وايي پېغلي، المان ډېر پیاوړی دی!!...

بیا یې راته وویل چې ته دا چانس لری چې له ما سره په موټر کې المان ته لاړه شی.

یوه شپه یې د تورن کوټې ته وغوښتل، تورن وارخطا و. د کوټې له یوې څنډې بلې څنډې ته تلو راتلو. راته یې وویل اوس یو ډېر مهم استنتاج لرو.

---

^{*} لېرې ختیځ، د شوروي یوه سیمه

په کوټه کې غیرعادي چمتوالی روان و، د مېز پر سر شراب او میوه ایښودل شوی وو. تپوس مې وکړ:

- آیا بل جنرال راغلی دی؟

- له دې مهمه خبره ده، ډېره جالبه ده! نن به پوه شو چې روسانو مور ته څه ډول چمتوالی نیولی دی!

پوهه شوم چې روسی افسر یې نیولی دی. څو شېبې وروسته یې تذکره کوټې ته رادننه کړه. تذکره یې د مېز خوا ته کېښوده. الماني سرتېري د تذکرې شاوخوا ودرېدل، خو تورن دستور ورکړ، چې له کوټې ووځي. زه د کوټې په څنډه کې ناسته وم او لیدلی می نشول چې په تذکرې کې څوک پروت دی. تورن ترڅه موسکا وکړه او له ما یې وغوښتل چې «مېلمه» ته وژباړم چې هغه هم یو پیلوټ دی او د دې پیلوټ په لېدلو خوشاله شوی دی. ومی لیدل چې یو ځوان پیلوټ په تذکره کې پروت دی او سر یې ټپي دی.

تورن وویل:

- لطفاً ورته ووايه چې مور بې وسلې دښمن، دښمن نه شمېرو. ورته ووايه چې په نوي المان کې زپورتيا ته درناوی لري، ورته ته ووايه چې غواړم شراب ورسره وڅښم...

کله چې ما دا خبرې ژباړلې، پیلوټ ما ته وکتلې. په کتنه کې داسې کرکه، انزجار او سپکاوی و، چې کم پاتې و په ژړا شم.

پیلوټ وویل:

- ورته ووايه چې زه به هېڅ څه و نه وایم او له دې سره به شراب هم نه څښم.

مخ يې ديوال ته واړو.

تورن زياتې خبرې وکړې. ما هم وژباړلې. خو پيلوټ همغسې مخ ديوال ته پروت او غلې و. بالاخره تورن دستور ورکړ چې پيلوټ بوځئ.

سره له دې چې په هغه شپه ډېره سترې وم، خو ومې نشو کړای بیده شم. فکر مې کاوه چې پيلوټ راته هره شېبه گوري. داسې راته ښکارېده چې د هغه کلک او برمناک اواز اورم.

سهار راپسې تورن راغی. په موټر کې يې راته وويل:

- مور ته دستور را کړل شوی، په هره بيه چې کېږی بايد پوه شوو چې روسان څه کوي. مور ته مالومه شوې چې دا پيلوټ د نوې الوتکې په اړه په ځينو خبرو پوهېږي. بايد يې مجبور کړو چې خبرې وکړي. آغلي ته بايد زندان ته لاړه شې او ورسره خبرې وکړې. هر څه چې دې زړه کېږي ورته يې ووايه، خو خبرې ته راوباسه چې روسان د څه چمتوالی نيسي؛ که په دې کار کې بريالي شوې، مډال تر لاسه کوی.

له دې دستور څخه مې سرغړاوی نشو کولای. له پيلوټ سره دوکسيزه خبرې حتماً گټورې وې. کولای می شول هغه دمخه پوه کړم. خو راته سخته وه چې خوا ته يې لاړه شم. تاسو خو پوهېږئ، چې دې روسي پيلوټ زما په اړه څه فکر کاوه!

راته سخته وه، خو ځان مې تلو ته مجبور کړ. پیلوټ د پرون پرتله ضعیفه شوې و. سترگې یې زیږې ښکاره کېدې. په کرکه او په سپکه یې راته وکتلې.

د خبرو د شروع کولو لپاره مې وویل:

- څنگه یې؟ ډاکټر یې درته راوست؟

پیلوټ وویل:

- په خپله وتوانېدل چې له ما خبرې وباسي، اوس یې خپله سپی رالېږلی ده.

زه سره شوم.

- د څه لپاره سره کېږی، ستا غوندې کسان باید سره نشي! فکر کوی چې له المانیانو سره به لاره شې او زموږ له منگولو به وتېښتې؟ موږ به دې خوبس شوو! په برلین کې به دې پیدا کړو!

کلک کلک وڅنډېد.

ومې نشو کړای ځان کنترول کړم، په غېږه کې مې ورته ځان ورواچاو او په بنده بنده ژبه مې ورته وویل:

- هغوې په څه نه پوهېږی، غواړي د نویو الوتکو په اړه له تا خبرې واخلي. هغوې ډارېږي، په وحشتناکه ډول ډارېږي، څه ورته ونه وایې، هېڅ څه.

پیلوټ راته په حیرانتیا غوړ و. وموسکېد او په چیغو یې پیل کړ:

- ووحه، پلورل شوې سپی، زه تا ته هېڅ څه نه وایم!

اوږدې چیغې یې ووهلې او بیا یې په آرامه وپوښتل:

- ته د شوروي اطلاعاتي ماموره یې؟

- هو!

- ما وژني؟

- هو، که څه ونه وایې.

- بیا نو زما ژوند لنډ دی. خواشینی یم، کاش ژوندی پاتې شوی وی.

- غواړې خپل هېواد ته کوم پیغام ولېږي؟

- زه درباندي اعتماد لرم... ستا سترگې بېخي... تقریباً... نه، پرېږده، څه نه وایم. همداسې ښه ده. هم ستا لپاره، هم زما لپاره. د تل لپاره خدای په امان...

هغه بیا په اوچت غږ سپکې سپورې شروع کړې، چې المانیان څه ته متوجې نشي. کم پاتې و چې وژاړم. څه یو ستر انسان و! په رښتیا چې یو ستر انسان و!

هېڅ مرسته مې ورسره نشو کولای... منډو ته مې منډه کړه. تورن په انگرې کې گرځېده. په ژړا شوم.

تورن په وېرې او تښتېدلې رنگ راته وویل:

- مه ژاړه، ته په دنده بوخته یې. چې په کار مو رانشي، وژنو یې.

په یاد نلرم چې څنگه له زندان څخه راووتم.

هغه غلې شوه. ډېر وخت غلې وه.

- ډېره سخته ده چې په اړه یې وغږېږم، خو غواړم ټوله دنیا پوه شي چې د شوروی ولس له المانیانو سره څنگه چلند کاوه. هېڅوک، پرته له ما د دې پیلوټ د ژوند له وروستیو شېبو خبر نلري. په زندان کې د هغه د وروستیو خبرو وروسته، گواکې چې ټوله ورځ په خړه کې گرځېدل.

مخې ته مې لا وحشتناکه موضوع پراته وه. شاید تاسې زموږ د ځینو کارونو په اړه پوه شئ. زه تازه کاره نه وم، خو دا په ټولو ازمایښتونو کې ما ته تر ټولو سخت ازمایښت و.

د هوايي ځواکونو یو جنرال راغی. هغه د فاشیستانو اتل او د گورینگ محبوب و. پرېکړه یې وکړه چې په خپله له پیلوټ څخه پلټنې وکړي. جنرال ښایسته او دنگه ونه یې لرله او په خپله زندان ته راغی. پیلوټ ته ورغی او لاس یې وراوږد کړ. پیلوټ ورته شا واړوله او ځواب یې ورنکړ.

- ځوانه دا چلند دې ښه نه دی! زه جنرال یم. د دوو جگړو قهرمان یم. ته نه پوهېږې چې د سرتېری شرافت څه ته وايي...

دا جمله مې وژباړله.

پیلوت په کرکه وویل:

- ته څنگه له شرافته غږېدلی شی.

د پیلوت دا خبره مې وژباړله. جنرال ځواب ورنکړ، بیا یې پوښتنه وکړه:

- ولې دومره سرتمبه یې؟ زموږ له ډاکټرانو خونښ نه یې؟ ووايه، چې دستور ورکړم هر څه ته چې اړتیا لرې درته برابر یې کړي. اتل، اتل دی ان که دښمن وي.

پیلوت په ستومانۍ سره ځواب ورکړ:

- تپوس ترې وکړه چې له ما څه غواړي؟

پیلوت ټیټې و، حتماً ډیر درد یې لرو، خو نه یې غوښتل چې دې موضوع ته د دښمنانو پام شي. د الماني جنرال حوصله نوره ختمېده:

- ورته ووايه، باید انتخاب وکړې؛ یا د نویو الوتکو په اړه مالومات راکړې؛ مور ډاډ ورکوو چې روسان به هېڅکله په دې اړه پوه نشي او د جگړې تر پای پورې به په آرامۍ او هوساینې ژوند وکړي، او یا دا چې باید ووژل شي.

د جنرال خبرې مې وژباړلې. پیلوت په خندا شو.

جنرال ادامه ورکړه پیلوت ته یې وویل:

- د يو سرتېري په شان راته ووايه، چې روسان د شاتگ پر وخت ولې خپل کورونه سبزي؟ مري خو خپلې پټې نقشې نه ښکاره کوي، ان کله چې دښمنان يې هم بريالي کېږي.

پيلوټ ځواب ورکړ:

- ولي؟ د دې لپاره چې مور د شوروي وگړي يوو.

له همدې خبرې سره فاشيستان ورباندې راتوې شول او ډېر سخت يې ووهو. زه يې تر څنگه ودرېدلې وم. پوهېږئ! ما ليدل چې څنگه دې ځناورانو دا ټپي، خو شريف انسان، ښه انسان، چې ما تر اوسه پورې داسې کس ليدلی نه و؛ وهو. ډېر مې غوښتل ورسره مرسته وکړم. غوښتل مې ورسره مړه شم. له مرگ نه ډارېدم، نه ډارېدم! خو په دې پوهېدم چې دا کار د ولس لپاره لازم دی، حق مې نه درلوده چې ځان ښکاره کړم. که ځان مې ښکاره کړی وی نو زموږ ځواکونه نه پوهېدل چې فاشيستان څه ډول نقشې لري. هماغه ورځ وه، چې د يوې يوازينې واقعي اتلې عمل مې تر سره کړ. ځان مې ورته په غېږه کې وانچو، چينې مې ونه وهلې. هغوي پيلوټ زما د سترگو په وړاندې وواژه. ناپېژانده پيلوټ په مېراني، زړورتيا او په غرور ووژل شو. د کوټې وړ او ديوالونه له وينو ډک شوي وو. خو ما خپل ځان ښکاره نکړ او خپل کار ته مې تر هغې ادامه ورکړه، چې زموږ ځواکونو بېرته «څارکف» ونيو. زه ان نه پوهېدم چې د پيلوټ نوم څه دی، اوس هم نه پوهېږم. خو هېڅکله يې هېرولی نشم، هغه به تل زما مخ ته وي؛ پايند، زړوور، پرتمين!

انجلی خپله څېره په لاسونو پټه او په ژړا شوه.

تپوس مې ترې وکړ:

- اوس څه خیال لری، چې څه وکړی؟

سر یې راپورته کړ. څېره یې زیږه او هوډمنه ښکارېده.

- یو څو ورځې دمه کوم. بیا ورځم. جگړه لا پای ته نه ده رسېدلې.

- هلته؟ له دومره ستونزو وروسته؟

- هو، په هغه ورځ پیلوټ ويلي وو: «موږ د شوروي وگړي یوو.» زه به د هغه

دا خبره هېڅکله هېره نکړم.

اوبه

د ۱۹۴۱ کال په دوبي کې فاشيستان «اودسا» ته نژدې شوي ول. له ښاره دفاع ډېره سخته وه، ځکه چې فاشيستانو له لوېديځ، شمال او ختيځ څخه بريدونه کول. په سوېل کې هم سيند بهېده.

«اودسا» د څښلو اوبه نلرلې. د ښار اوبه له هغې ټانکې چې ښار ته نژدې وه، پوره کېدې او ټانکې هم د فاشيستانو په لاس کې وه.

دغه کال، ډېر تود کال و او بې له اوبو ژوند په سختۍ تېرېده. په خپله «اودسا» کې کارگران او سرتېري د نوې ټانکې په جوړېدو بوخت ول. هغوې کونښنې کاوه چې ډېر ژر دا ټانکې جوړه شي. خو ټول پوهېدل چې ټانکې به له يوې اونۍ مخکې چمتو نشي. زرگونو ماشومانو له تندې ژړلې او اوبه يې غوښتلې. خو اوبه نه وې. له دې امله د شوروي پوځ جنرال، چې د «اودسا» دفاع يې په غاړه درلودله، تصميم ونيو چې د سرتېرو يوه کوچنۍ ډله پخوانۍ ټانکې ته، چې د فاشيستانو په لاس کې وه، ولېږي. دا ډله ښايي ټانکې ونيسي، ماشينونه په کار واچوي، ښار ته اوبه برابرې کړي او څو گړۍ له فاشيستانو سره وجنگېږي چې ښار ته په دغه وخت کې اوبه راوړسېږي.

شپې هغه بهرۍ، چې شل سرتېري او دوه افسران په کې ناست ول، له ساحله روانه شوه. ټول داوطلبان ول. ټول ښه پوهېدل چې څه بايد وکړي. په دې پوهېدل چې د مرگ خوا ته روان دي. داوطلبان په برياليتوب ټانکې سره نژدې ساحل ته ورسېدل. فاشيستان ورته متوجې نشول.

اوس بايد هغه کارگران پيدا کړي، چې ماشينونه ولگوي او اوبه راخلاصې کړي. داوطلبانو د هغو کارگرانو په هستوگنځي پوهېدل، چې مخکې يې په ټانکي کې کار کاوه. يو تن يې کارگرانو پسې لاړ او د ښار سخت وضعيت يې ورته تشریح کړ. د وضعيت په اورېدلو سره پېنځو کارگرانو ومنله چې له داوطلبانو سره مرسته وکړي.

هغوې ټانکي ته لاړ. له ټانکي سره دوه فاشيستان ودرېدلي ول. داوطلبانو د هغوې په وژنې سره ټانکي ونيوله. کارگرانو په بېرې ماشينونه په کار واچول. د څښلو اوبه اودسا ته وبهېدلې او تر ځمکې لاندې پيپونو کې روانې شوې. يوه گړۍ وروسته فاشيستانو پر ټانکي يرغل راوړ. جگړه پيل شوه.

فاشيستان ډېر زيات ول. خو وې نشو کړای چې سملاسي ټانکي بېرته ونيسي. جگړه د څو ساعتونو لپاره روانه وه. فاشيستانو يوازې هغه وخت ټانکي بېرته تصرف کړه، چې ټول داوطلبان او کارگران وژل شوي ول.

اوبه د «اودسا» کورونو ته ورسېدلې، سطلونه او د حمام بوکې يې ډکې کړې... او بيا ناڅاپه بندې شوې. او په دې ډول ښار له اوبو ډک او زرگونه ماشومان وژغورل شول.

د پارتيزانانو ملگرتيا

دا پېښه د سترې هېوادنۍ جگړې پر مهال رامینځته شوه. ولادیمیر گودف د شوروي سرتېری په جگړه کې ټپي او اسیر شو. هغه یوه موده په المان کې زنداني و. فاشیستانو ټول اسیران په بېرۍ کې سپاره او ناروی ته ویول. هلته یو زندان و، چې د پنډغالي بڼه یې لرله. فاشیستانو څنگه چې اسیران پنډغالي ته بوتلل، دستور یې ورکړ چې د زندان په انگر کې منډې ووهي. خو ورځې کېدې چې اسیرانو تقریباً څه خوړلي نه وو. له منډې څه شېبه وروسته ډېر زندانیان پر ځمکه ولېدل. هر څوک چې به پر ځمکه ولېدو په مردکي به ویشتل کېدو. هغو اسیرانو چې وکړای شول یو کیلومتر منډه ووهي، ژوندي پاتې شول. گودف هم ژوندي پاتې شو.

گودف شپې غزېدلې له ځان سره فکر کاوه:

- باید ژوندي پاتې شوو، ژوندي پاتې شوو او غچ واخلو!

فاشیستانو هره ورځ اسیران اړ ایستل د غره څوکی ته پورته شي. اسیرانو ښایي هلته واټ جوړ کړی وی. هرځل به چې اسیران له کلي تېرېدل، د سیمې خلکو به کوبښن کاوه ورته به پټه ډوډۍ ورکړي.

نارویجي کارگران هم په واټ جوړونې بوخت ول. ډېرې یې کمونستان ول. یوه ورځ یو کارگر په پټه گودف ته اړه ورکړه او وې ویل:

- فاشیستان سبا تاسو په اورگاري کې بل ځای ته بیايي. دا اړه ده. کوبښن وکړه چې د اورگاري د ډبۍ دیوال اړه کړی، د ډبې په منځ کې سوری جوړ

کړی او ځنگل ته وتښتې. پارتیزانان له دې خبر دي او ځنگل ته درپسې راځي.

فاشیستانو، غرمې اسیران په اورگاري کې سپاره کړل. گودف په پټه خپلو دوستانو ته وویل، غواړي وتښتي او له نورو اسیرانو سره مرسته وکړي.

پرېکړه وشوه چې څلور نور جنگيالي له هغه سره وتښتي. شپې، گودف د ډبې په دیوال کې سوری وکړ. کله چې اورگاري په غرنۍ لاره کې ورو ورو منزل کاوه، گودف او څلورو نورو ملگرو یې له ډبې نه بهر ودانگلي. شپې وروسته ټول په ځنگل کې ول.

پوره شپږ ورځې په ځنگله کې پټ ول او نارویجي پارتیزانان ورپسې گرځېدل. پارتیزانانو بالاخره هغوی پیدا کړل. نارویجیان او روسان له یوبل سره اوږه په اوږه په یوې پارتیزاني ډله کې د المانیانو په وړاندې په جگړه بوخت شول. یوه ورځ د پارتیزانانو د ډلې قوماندان، «گودف» راوغوښت او دستور یې ورکړ:

- تاسې باید د تیلو زېرمه له منځه ویسئ. ته او «برسن» باید دا کار وکړئ. هغه په روسۍ ژبه پوهېږي. گودف او برسن له غرنۍ لارې لاړل. بالاخره کلي ته نژدې شول. د تیلو زېرمه، چې باید ویجاړه شوې وې، په همدې کلي کې وې. هغوی په ځنگل کې کلي ته نژدې پټ شول.

گودف د شپې لخوا د ځمکې د اکتشاف لپاره لاړ او برسن په ځنگله کې پاتې شو. گودف په پټه زېرمې ته نژدې او په څارنې یې بوخت شو. د زیرمې د احاطې د دروازې تر څنگ یوازې یو ساتونکی ودرېدلی و. د تیلو پوځي

ټانکرونه شېبه په شېبه زېرمې ته رانژدې کېدل. ساتونکي ور خلاصو او تړو. د گودف پام شو چې ساتونکی د موټرو سندونه نه گوري.

گودف، خپل ملگري ته راستون شو او څه چې يې ليدلي وو، ورته يې وويل. هغوې د بريد نقشه جوړه کړه. تر دې وروسته گودف او برسن واک ته نژدې پټ شول، هغوې داسې يو گاړي ته په انتظار کې ول، چې يوازې په کې ډرپور وي. بالاخره داسې گاړی راورسېد او کله چې د دوې له څنگه تېرېده، برسن دننه گاړي ته ورودانگې او په يوې ضربې يې چلوونکی وواژه. بيا دواړه پارټيزانان په گاړي کې کښېنستل او د زېرمې په لور روان شول. کله چې زېرمې ته ورسېدل، ساتونکي دروازه خلاصه کړه او گاړی د زېرمې احاطې ته وونتوت. گودف او برسن له گاړي راکښته شول و د تيلو زېرمې ته يې څو نارنجکه واچول. د غټې چاودنې غږ پورته شو. د تيلو زېرمه ويجاړه شوې وه، پارټيزانان بېرته گاړي کې کښېنستل او د ستنېدو لار يې ونيوله.

شېبه وروسته، گودف يو گاړی وليد چې هغوې پسې راروان دی او فاشيستان په کې ناست دي. فاشيستانو په ډزو پيل کړې. د هغوې گاړی د پارټيزانانو له گاړي گړندی و. گودف، برسن ته وويل:

- گړندی شه! فاشيستان مور ته رانژدې کېږي. برسن ځواب ورکړ:

- له دې تېز حرکت کولای نشو!

فاشيستانو ډزې کولې. برسن ټپي شو، خو لا يې گاړی چلوو. شېبه وروسته فاشيستان بېخي هغوې ته نژدې شول. گودف وړانديز وکړ:

- باید گاری خوشې او ځنگله ته منډې کړو.

برسن وویل:

- زه منډه وهلی نشم، تپي يم. ته یوازې لار شه. زه همداسې گاری چلوم.

گودف فکر وکړ:

- «څه باید وکړم؟ څنگه هم جنگیاله ملگری وژغورم؟»

ناڅاپه یې یو ښه فکر وکړ، برسن ته یې وویل:

- هر کله دې چې د چاودنې غږ واورېد، گاری ودرو.

گودف له گاري څخه ودانگلي، د یوې غټې ډبرې شاته، چې د واټ تر څنګ پراته وه، پټ او فاشیستانو ته منتظر پاتې شو. کله چې د فاشیستانو گاری بهخي رانژدې شو، گودف د هغه لورې ته درې نارنجکه گوڅار کړل. د فاشیستانو گاری له مینځه لاړ.

برسن چې د چاودنې غږ واورېد گاری یې ودرو. گودف گاري ته منډه کړه او د برسن تر څنګ کښېناست. گاري حرکت وکړ، دوه کیلومتره وروسته یې گاری ودرو او دواړو جنگیالیو د غرونو لاره ونيوله. لا څو متره تللي نه و، چې برسن پر ځمکه ولېد. هغه نور تللی نشو. گودف په شا کړ او خپله لاره یې ونيوله. له دوو ورځو وروسته، هغوی له خپلې ډلې سره یوځای شول.

نارویجیان او روسان د جگړې تر پای پورې له یو بل سره اوږه په اوږه
جنگېدل. جگړه پای ته ورسېده. گودف خپل هېواد ته راستون شو.
پارتیزانان د هغه د هرکلي لپاره بندر ته راغلل.

کلونه تېر شول. خو نارویجیانو گودف هېر نکړ. هغوی یو بل ته اکثراً د
ملگرتیا او د مینې ډک لیکونه لېږل.

سختگیره بنوونکی

دا پېښه د دویمې نړیوالې جگړې پر مهال په قفقاز کې تر سره شوه. زه په ۱۹۴۲ کال کې جبهې ته لارم. ۱۸ کلن وم. قوماندان مو سختگیره او قهرجن سړی و. هغه په کراتو راته ویل، چې زه یو بد سرتېری یم. په رښتیا هم هغه وخت، لا یو بد سرتېری وم. خو د قوماندان خبرې راباندې بدې لگېدې او راته گران نه و. یوه ورځ قوماندان له ما وپوښتلې:

- ته ډیلوم لرې؟

- هو.

- کوم مضمون دې خوښېدو؟

- ریاضي.

قوماندان وویل:

- ما له جگړې مخکې د ریاضي درس ورکاو.

- زما ریاضي ډېره خوښېږي.

موږ د ریاضیاتو په اړه خبرې اترې پیل کړې. له دې وروسته اکثراً مو د ریاضیاتو په اړه خبرې کولې او کله به مو په دې اړه بحث هم کاوه.

یوه شپه قوماندان د دښمن د مورچل، چې د سیند بلې غاړې ته و، د نابودولو دستور تر لاسه کړ. مور په لامبو له سینده تېر شوو. پېنځه کسه وو. زما دوو ملگرو کوبښن وکړ مورچل ته نژدې شي، خو ووژل شول.

قوماندان وویل:

- تاسې نور وژلو ته ورکولی نشم. درې کارتوسه په دې خولۍ کې ږدم. دوه کارتوسه تش دي، خو یو یې ډک دی. هر چا چې ډک کارتوس راواخیست باید د دښمن مورچل له مینځه ویسي. مور درې کارتوسه په خولۍ کې کېښودل. ملگري مې یو کارتوس له خولۍ راواخیست، تش و. د قوماندان وار شو، هغه له خولۍ یو کارتوس راواخیست، ورته ته یې وکتلې او بیا یې اوبو ته واچو. قوماندان ورو وویل:

- کارتوس ډک و. زه باید پر مورچل برید وکړم.

په خولۍ کې یو کارتوس لا پاتې و، زما کارتوس. خو قوماندان راواخیست او ژر یې تر یوې ډبرې لاندې کېښود. هغه وخت ما دې موضوع ته دومره پام ونکړ.

قوماندان درې لاسي بمونه راواخیستل او د مورچل په لور روان شو. فاشیستانو په ډزو پیل کړی، خو قوماندان د مورچل په نابودولو کې بريالی شو. وروسته له دې زموږ سرتېرو، چې د سیند په بله څنډه کې ول، بې ځنډه یې پرمختګ پیل کړ. مور له نورو ملگرو سره د مورچل خوا ته منډې کړې. د نابود شوي مورچل تر څنګ قوماندان ولېدلی و. هغه وژل شوی و.

کلونه تېر شول. زه د رياضي ښوونکی شوم او د تدريس لپاره هماغه ځای ته لاړم ، چې يو وخت په کې جنگېدلی وم. يوه ورځ له زده کوونکو سره د گروهې چکر لپاره غره ته لاړو. غرمې، د سیند په څنډه کې تم شوو. زده کوونکو د اور بلولو لپاره د لرگیو راټولول پیل کړل. هغوی ناڅاپه د بوتو په مینځ کې یو زور او ویجاړ گاری ولید. ښکاره وه چې دا گاری د جگړې له وخته هلته پاتې شوی و. د موټر له لټون وروسته، هلکانو د څرمنې یوه کڅوړه پیدا کړه. پر کڅوړې ۱۸۲۲ گڼه تر سترگو کېده، په کې لیکونه وو. کله چې هلکانو کڅوړه ماته راوړه، ډېر مې ورته پام واوښت: ۱۸۲۲ زموږ د قرارگاه شمېره وه! زده کوونکو ته مې وویل:

- هلکانو، دا د جبهې لیکونه دي. زه دلته جنگېدلی يم. داسې ښکاري دا لیکونه ۱۵ کاله کېږي چې دلته پراته دي!

د لیکونو په کتلو بوخت شوو، ناڅاپي سترگې مې په هغه لیک ولگېدې، چې ورباندې زما د مور پته لیکل شوې وه! لیک مې ولوست. زما قوماندان لیکلي وو:

«گرانه ښاغلیه میخایلوونا! دا لیک ستا د زوي قوماندان تا ته درلېږي. زه ښوونکی يم او د هر ښوونکي په شان یو گران زده کوونکی لرم. زما گران زده کوونکی ستا زوي دی. هغه فوق العاده په رياضي پوهېږي او فکر کوم چې پوهنې ته به ډېر خدمت وکړي.»

لیک می څو کرتې ولوست. ټوله شپه خوب نه راتلو. سهار بیا هماغه ځای ته لاړم، چې قوماندان په کې وژل شوی و. ټول څه چې په هغه غرمه تېر شوي وو، راپه یاد می کړل.

ناڅاپه په فکر کې می وگرځېدل: «قوماندان ولې زما کارتوس د تیرې لاندې کېښود؟» تیره می پیدا کړه او کارتوس می راواخیست... کارتوس ډک و! زما کارتوس ډک و! په ټوله خبره پوه شوم....

د مور اتلوالی

ستره هېوادنۍ جگړه روانه وه. د شوروي پوځ د «اودسا» ښار ته نژدې جنگېده. د سرتېرو میندۍ، خویندې او مېرمنې به اکثراً له ښاره د هغوئ لیدنې ته راتلل او له ځان سره به یې کبان، انگور او شیدې راوړلې.

مېرمنې د همولایتي قوماندان په دفتر کې په تمه پاتې کېدې او انتظار یې ویستو. سرتېري دستي د هغوئ له راتگه خبرېدل او نیمه گړۍ وروسته به ټول وړیت کبان او انگور خلاصېدل.

یوه مېرمن چې دنگه ونه، تورې او تېرې سترگې درلودې، اکثراً به د سرتېرو څنگ ته راتلله. سرتېري پوهېدل چې هغه کب نیونکې ده او د سیند په څنډو کې ژوند کوي. خاوند یې په یوه توپاني ورځ، په سیند کې ډوب شوی و او یوازینی زوی یې «الکساندر پتلین» د هغوئ د ډلې سرتېری ... د دې مېرمن نوم «ماریا واسیلیونا» و. یوه ښه ښځه وه. سرتېرو ته گرانه وه او په ډېرې سادگۍ سره یې ورته د «مور» غږ کاوه. کله به چې «مور» رارسېدله لومړۍ پوښتنه یې دا وه:

- هغه څنگه دی؟

ټول پوهېدل چې مور د خپل زوی پوښتنه کوي، نو ځواب به یې ورکاو:

- ژوندی دی مورې، ژوندی دی.

مور به وموسکېده. سرتېرو به د ښار په اړه او د هغې د خپلوانو په اړه پوښتنې کولې. ماریا واسیلیونا به تل له ځان سره ښادي او آرامتیا راوړله.

مور به د خپل زوي تر څنگ کښېناسته او دوه کسي به په خبرو بوختېدل. کله به الکساندر گيتار غږاوه او سندرې به يې ويلې. مينه ناک او تود غږ يې درلود. سرتېرو به د هغه آواز ته غوږ ايښودو او د خپلو کورنيو، سيند او د خپلو شازدگيو ښار، «اودسا» په فکر کې به تلل... هو دې اکتشافې سرتېري ښه آواز درلود، الکساندر يو واقعي انسان و او ملگرو ورته درناوی درلود. الکساندر د خپلې مور په شان و. د هغې په شان يې دنگه اونه لرله او لاسونه يې د کب نيونکيو په شان پياوړي او ځواکمن ول.

يوه ورځ دوه دوستان يانې «الکساندر پتلين» او «ميخائيل استريلکف» د اکتشاف لپاره لاړل. ميخائيل يو آرام او غلی سړی و. هغوی ښايي د شپې له دوو بجو وروسته بېرته راستانه شوی وی. خو دوه، درې، څلور ساعته تېر شول... شپه پای ته ورسېده، خو اکتشافې ډله راستانه نشوه. سرتېري د هغوی د راستنېدو په تمه او سترگې په لاره ول. خو د راستنېدو هېڅ څرک نه لگېده. ناڅاپه د چاودنې غږ واورېدل شو. بيا ډزې وشوې، بيا د چاودنې غږ واورېدل شو او بيا آرامتيا واکمنه شوه. يو تن سرتېري وويل:

- ماین وچاودېد...

بل ځواب ورکړ:

- شايد لاسي بم وي...

- امکان لري چې کشفونکي له کومې پېښې سره مخامخ شوي وي؟

قوماندان وويل:

- صبر به وکړو چې رڼا شي. بيا به وگورو.

لږه شېبه وروسته رڼا شوه. ناڅاپه يو سرتېري ناره کړه:

- ملگری قوماندانه! وگورئ. وگورئ. هغه هلته غزېدلی دی.

په ورشو کې د شورويانو او فاشيستانو د مورچلونو تر مينځ، يو سپری پر مځکه غزېدلی پروت و.

- هو، احتمالاً چې په خپله دی.

- څوک؟

- استريلکف. داسې ښکاري چې وژل شوی وي.

- نو الکساندر چېرې دی؟

قوماندان په دوربين کې وکتلې:

- نه يې وينم.

ناڅاپه د قوماندان سترگې په الکساندر ولگېدلې. هغه ورو ورو د شوروي مورچلونو په لور خوځېده. يوه شېبه يې ځنډ وکړ. بيا يې خپل لاس پورته کړ او بېرته يې راکښته کړ او بيا يې پورته کړ. سرتېري د هغه علامت ته متوجې شول.

- کمک غواړي!

سرتېرو غوښتل ورمنډه کړي، خو قوماندان نارې کړې:

- چېرې؟ ودرېږئ! اجازه نشته چې ورشئ.

- ملگری قوماندانه! گورئ چې ملگری مو هلته دي!

قوماندان څه و نه ویل. بیا یې ناره کړه:

- الکساندر! ساشا! ځملئ! حرکت مه کوی! وژل کېږئ!

په دې وخت کې دښمنانو بیا ډزې پیل کړې. سرتېري پوه شول چې قوماندان په حقه و، که د هغوی مرستې لپاره تللې وې، وژل کېدل. یو سرتېري وویل:

- هغوی وژل کېږي! گورئ چې ټیپیان دي...

چوټیا واکنه شوه. ناڅاپه ټولو یو ښځینه آواز واورېد:

- پرېږدئ چې زه لاره شم! ... پرېږدئ چې زه لاره شم!

دا ماریا واسیلیونا وه. نه پوهېدو څنگه یې ځان دلته، مورچل ته رارسولی و. قوماندان ورته اجازه نه ورکوله او ورته یې وویل:

- امکان نلري مورې، تا وژني!

خو ماریا واسیلیونا په دې خبرو غوږ نه گرو. هغه له مورچله ووتله او په دنگې ونې سره هغه ځای ته روانه شوه، چې زوی هلته پروت و. سرتېري منتظر ول چې څه به پېښ شي. دښمنان د دې ښځې په لیدو سره، چې په زړورتیا

یې د مردکیو هرکلی کاوه، له ډزو لاس په سر شول. هغوی ته هم
حبرانونکی وه، خو ماریا واسیلیونا د تل په شان کلکه او آرامه په لاره تلله،
همداسې مخ ته روانه وه. زوی ته نژدې شوه، اوبه یې ورکړې.

- زویه اوڅښه... آراموي دې.

دښمنانو له سره ډزې شروع کړې. ساشا وپوښتلې:

- میخائیل څنگه دی... ژوندی دی؟

- هو، ژوندی دی. هلته پروت دی.

ډزو ادامه درلوده. خو ماریا واسیلیونا په ډزو هېڅ پام ونکړ. مور زوی ته
وویل:

- همدلته آرامه وغځېږه. مردکی تا ته نه رارسېږي. زه د میخائیل خوا ته ځم.
هغه هم تری دی. گرانه اورئ څه درته وایم؟

- هو مورې! څه... .

ډزې لا سختې شوې. مور په اوچت آواز وویل:

- خدای پامان

مور د میخائیل خوا ته روانه شوه. میخائیل ته نژدې شوه او ودرېده. بیا یې
لېرې غاړې ته وکتلې، چېرې چې د اودسا ښار پروت و... مور د میخائیل تر
څنگ پر ځمکه وغځېدله. سرتېرو له یو بل نه تپوس کاوه:

- څه کوي!؟

دښمنانو ډزو ته ادامه ورکړه. خو دا ځل مردکي بېخي د مور او ميخائيل له څنگه تېرېدل. فاشيستانو پر هغه ځای ډزې کولې چې مارييا واسيليونا په کې غځېدلې وه. مور بې حرکتته پراته وه. سرتېري پوه شول چې مور ولې هلته غځېدلې ده. هغه غځېدلې وه چې له خپلې تنې سره ميخائيل له ډزو وساتي. ميخائيل د هغې زوي نه و، خو هغې ټول سرتېري خپل زامن گڼل. مور له مرگه نه ډارېده، ځکه د مور مينه له مرگ پياوړې ده.

شپې سرتېرو، مور او دوه ټيپي کشفوونکي سرتېري، الکساندر او ميخائيل مورچلونو ته راوستل. د مارييا واسيليونا بدن په مردکيو سوري سوري شوی و. سرتېرو، اودسا ته نژدې ورشو کې مور ښخه کړه.

کله که ستاسو د ادوسا نژدې ورشو ته مخه شوه او هلته مو يو وړکي قبر وليد، لږ ځنډ شئ، شايد دا قبر د مارييا واسيليونا وي!

پُستي کڅوړه

د جگړې په ورځو، نوميالي مخترع، د ميکانیک انجینير «فيودور پاولويچ کيروشين» په لنینگراد کې ژوند کاوه او په يوې کوچنې کارخانې کې کار کاوه. د جگړې په پيل کې يې غوښتل دا کارخانه سيبري ته ولېږدوي. خو بيا يې پرېکړه وکړه چې کارخانه په لنینگراد کې پاتې شي. ځکه چې د کارخانې محصولات د جبهې لپاره اړين وو او جبهه هم د کارخانې شاوخوا وه.

لینینگراد د جگړې له هماغه پيله د الماني ځواکونو لخوا کلانډ شو، خو د لینینگراد هستوگنو په مېراني له خپله ښاره دفاع کوله. د لینینگراد کلانډي ۹۰۰ ورځې دوام وکړ. د ښار د برېښنا برجونو کار نه کاوه. برېښنا او اوبه نه وې. کورونه ساړه او کنگل وهلي ول. په لینینگراد کې د خلکو خوراکي توکي خلاص او قات شروع شو. د شوروي ولسونو له خپل توان سره سم د لینینگراد له خلکو سره مرسته کوله. د خوراکي توکو گاړي په ژمي کې د لادوژسکي سیندگي پر کنگل تېرېدل. خو المانيانو تل سیندگي بمباروه، نو ښار ته د خوراکي توکو لېږدول ستونزمن وو.

د ۱۹۴۱ - ۱۹۴۲ کال په ژمي کې انجینير کيروشين د لینینگراد د نورو هستوگنو په شان یخني او ولړه زغمه، خو خپل کار ته چې هېواد يې ورته اړتيا لرله ادامه ورکوله، بې له دې چې شته ستونزو ته پام وکړي.

یوه شپه، یوه بجه، له پستخانې څخه کيروشين ته تلیفون وشو:

- ملگری کیروشین! ستا لپاره له مسکوه یوه کڅوړه خوراکي توکې راستول شوي دي. راشئ او کڅوړه واخلي.

کیروشین یوه گړۍ وروسته په خپل کور کې کڅوړه خلاصه کړه. په کڅوړه کې دا شيان وو: د تورو سوخاري وړو ډوډۍ، دوه کیلو کوچ، دوه کیلو بوره، مېده شوي غنم، څو قوطې ټینگ شیدې او ۳۰ بستې ښه خواړه. کیروشین په کڅوړه کې په لیک پسې وگرځېد، خو لیک نه یې و نه موند. کیروشین گمان وکړ، دا کڅوړه ورته کوم دوست استولې ده. هغه په مسکو کې ډېر دوستان لرل. کیروشین لږ په فکر کې لاړ:

- دا زما لپاره ډېر دي، خو مهمه نه ده، یو څه به یې نورو دوستانو ته ووېشم. لومړی نفر چې په فکر کې یې راغی، مور یې وه. رښتیا هغه چېرې ده؟ بوډې مور یې «وارونز» ښار ته د خپلوانو څنگ ته لېږدول شوې وه. کیروشین تر دې وخته پورې، یوازې یو لیک له خپلې مور تر لاسه کړی و. مور یې حتماً په ښه شرایطو کې ژوند کاوه، خو خور یې په څه حال کې وه؟ د کیروشین خور د جگړې مخکې د لنینگراد په انستیتوت کې انگریزي ژبه تدریسوله. د جگړې پر مهال له انستیتوت سره غازان ته لېږدول شوی وه. څلورکلنه لور تانچکا هم ورسره وه. خاوند یې د جگړې په لومړنیو ورځو کې جبهې ته تللی و. خور یې دې خوراکي توکو ته اړتیا لرله. کیروشین تاییه وکړه له پیلوټه وغواړي چې دا کڅوړه په زاغان کې د هغه خور ته ورسوي. کښېناست او خپل خور ته یې خط ولیکو:

«سلام گراني آنا! په مسکو کې دوستانو زه یاد کړی يم او راته یې یوه کڅوړه خوراکي توکي رالېږلي دي. پرېکړه مې وکړه چې له تا سره یې

ووېشم. يوه برخه تا او تانچکا ته درلېرم. غوښتل مې ډېر درواستوم، خو ته په خپله پوهېږې چې پیلوټان غټې کڅوړې نه قبلوي، ځکه ډېر کسان غواړي خپلې کڅوړې ولېږي. نو د دې لپاره مې یو کیلو کوچ او ۲۷ بستې خواره درولېږل. مور په لنینگراد کې کلابند یو او بمبارېرو. ما داسې یو څه اختراع کړي دي، چې د فاشیستانو ډېر بدې راځي. له دې اختراع سره په یو کال کې دننه دولت دوه میلیونه روبله سمپولی شي. اوس هم یو څه زما د ژوند او د لنینگراد په اړه واوره...

لیک ډېر اوږد و. کیروشین لیک له کڅوړې سره د پوځ قرارگاه ته ویوړ او آشنا ډگرمن ته یې ورکړ. ډگرمن له کروشین څخه لیک او کڅوړه واخیستل او وې ویل:

- ډېر ښه، ټول شیان به سم کړم. په دوو ورځو کې زاغان ته الوتکه ځي، ستا امانتی به واستوم.

دومره وخت لا اوښتی نه و، چې په زاغان کې د کیروشین د خور د کوچنی کور ور وټکول شو. تانچکا لا بیده وه. آناپاولوونا نوې له خوبه پاڅېدلې وه. په بیره ور ته راغله او ور یې خلاص کړ. ځوان پیلوټ کوټې ته راننوت او ستړي مه شي یې وکړل.

- وبخښئ، که تېروتی ونه اوسم، تاسو آناپاولووناریا بینیا یاست؟

آناپاولوونا ځواب ورکړ:

- هو، په خپله یم.

پیلوټ وویل:

- ښه نو داسې ښکاري چې تېر وتی نه یم. ما له لنینگراد نه تاسو ته یوه کڅوړه راوړلې ده.

ځوان یوه کوچنی کڅوړه له خپل لاسي بکسه راوویستله. پر کڅوړې لیکل شوي وو: «د آناپاولووناریا بینا لپاره.»

آناپاولوونا تپوس وکړ:

- که مهرباني وکړئ راته ووايئ چې دا کڅوړه د چا لخوا راستول شوې ده؟

- څه ویلی نشم، یانې نه پوهېږم.

- کڅوړه چا درکړه؟ شاید ورور مې، انجینیر کپروشین؟

- د پوځ په قرارگاه کې یو ډگرمن ما ته راکړه.

- سمه ده، شاید په کڅوړه کې لیک وي؟

- په خپله کڅوړه خلاصه کړئ او وې گورئ، شاید دننه یې کوم لیک وي.

آناپاولوونا کڅوړه خلاصه کړه، خو لیک په کې نه و. پیلوټ وویل:

- احتمالاً چې لیک به یې راستولی وي، خو زموږ د الوتکې ماشین په لاره کې ناڅاپي خراب شو. مجبوره په هوایي ډگر کې راکبته شوو، چې ماشین یې جوړ کړو. ناچاره مو ځینې شيان، د لیکونو د بکس په گډون د الوتکې له ډیگې راوویستل او په هوایي ډگر کې مو پرېښودل. ما تلگراف کړی چې

ليکونه دلته راووليږي. د پيلوټ له تلو وروسته آناپاولوونا د ډېر وخت لپاره په فکر کې ډوبه شوه: «دا کڅوړه ورته چا رالېږلې ده؟» اول يې فکر وکړ چې ورور يې، انجنير کيروشين راستولې ده خو آناپاولوونا پوهېده چې په لنينگراد کې قات دی او احتمالاً چې ورور يې له کارخانې سره سيبري ته لېږدول شوی وي او نور په لنينگراد کې نه وي. آناپاولوونا د خپل ورور وروستی ليک دوه مياشتې وړاندې تر لاسه کړی و. نو نه پوهېده چې ورور يې په لنينگراد کې پاتې شوی دی.

آناپاولوونا يوځلي د خپل هغه دوست په ياد ولېده، چې په سيبري کې ژوند کاوه. فکر يې وکړ چې دا کڅوړه هغه رالېږلې ده. آناپاولوونا د دې ډالی په تر لاسه کولو ډېره خوشاله شوې وه، له ځان سره يې فکر وکړ: «هو، په دې دنيا کې مهربانه خلک شته، دا څومره ښه او په زړه پورې ده، چې داسې زړه سواندي او خير غوښتونکي خلک شته، هغه خلک چې تل نورو ته د کمک لپاره چمتو دي او تل د خپلو دوستانو په ياد دي.»

آناپاولوونا په خپله هم يوه مهربانه او خيرغوښتونکې مېرمن وه. هغه ته يې مور تر ټولو نژدې او گرانه وه او همېش يې د هغه په اړه فکر کاوه. آناپاولوونا پرېکړه وکړه چې خواږه خپلې مور ته ولېږي.

لس ورځې وروسته آشنا پيلوټ راغی او آناپاولوونا له هغه هيله وکړه، چې د خوږې بستې يې مور ته ورسوي. آناپاولوونا د خوږې درې بستې ځان او تانچکا لپاره يوې خوا ته کړې او پاتې ۲۴ بستې يې په يوه امانتي کڅوړه کې کېښودې او پيلوټ ته يې ورکړې.

غرمې، پیلوټ د آناپاولوونا د مور د هستوگنې ښار ته الوتنه وکړه. بودی، چې ناستاسیا پروخوروونا نومېدله، د پیلوټ تودهرکلی وکړ او د بستې د راوړلو لپاره یې مننه وکړه. پیلوټ یې تر څنګ کښېنو او د خپلې لور په اړه یې ترې پوښتنې وکړې. پیلوټ ورته وویل چې د لور، آناپاولوونا ژوند په غازان کې بد نه دی، خو د خپل ورور فیودور یاوویچ په اړه ډېره اندېښنه لري. ځکه نه پوهېږي چېرې دی. آناپاولوونا فکر کوي ورور یې سبيري ته لېږدول شوی دی. بودی، چې په ځیرتیا د پیلوټ خبرو ته غوږ وه، وې ویل:

- نه، فیودور یاوویچ په لنینګراد کې ژوند کوي. ما هم فکر کاوه هغه سبيري ته لېږدول شوی دی. خو درې ورځې مخکې یو بوډا کارگر له لنینګراډه دلته راغی. هغه زما له زوي سره په یوې کارخانې کې کار کوي. بوډا راته وویل چې زوي مې لا په لنینګراد کې کار کوي.

پیلوټ له بودی خدای پاماني واخیسته او لاړ. ناستاسیا پروخوروونا پوهېده چې فیودور یاوویچ په لنینګراد کې سخت ژوند لري او ولېره کاري. مور یې پرېکړه وکړه چې خواږه هغه ته ولېږي. بوډا کارگر ښايي تر یوې اونۍ پورې لنینګراد ته ستون شي. بودی تصمیم ونيو چې له هغه هیله وکړي خواږه د هغې زوي ته ویسي.

بودی خپل زوي ته ولیکل:

«ګرانه فیودور سلام، زه پوهېږم چې په سخت وضعیت کې یې. په دې وروستیو کې آنا راته خواږه رالېږلي دي. خو زما د بودی په کار نه راځي. دا

بسته تا ته درلېږم. په ځان دې پام کاوه، ته لا ډېر کلونه مخې ته لری، زما
په هکله اندښنه مه کوه...»

لیک بشپړ و. څو ورځې تېرې شوې. یوه ورځ لس دقیقې د کار پیلېدو ته
پاتې وې چې بودا کارگر، چې لنینګراد ته راستون شوی و، د فیودوریا ولووېچ
کیروشین کوټې ته راغی او د مور لیک او بسته یې د هغه په مېز کېښودل.
فیودور بسته خلاصه کړه او په حیرانتیا یې وویل:

- خواره؟! هو، دا خو هماغه خواره دي!

کله چې یې کارگر ته وویل چې څنگه خواره له هغه څخه خور ته او له خور
څخه یې مور ته او له مور څخه یې بېرته دې ته رارسېدلي دي، کارگر په
حیرانتیا وویل:

- عجیبه ده! حیرانونکې ده چې ان په داسې سختو ورځو کې خلک یوبل نه
هېروي.

پای

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**